

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УДК 336.14

UDC 336.14

О. М. Савастєєва, к. е. н.

O. M. Savastieieva, Candidate of Economic Sciences

ДЕТЕРМІНАНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ НА МІСЦЕВОМУ
РІВНІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇDETERMINANTS OF LOCAL PROCESS
PROVISION AT THE LOCAL LEVEL
IN CONDITIONS OF FINANCIAL
DECENTRALIZATION

Актуальність теми дослідження. Системні перетворення в Україні щодо закладення демократичних засад та розвитку ринкових умов господарювання зумовлюють необхідність реформування бюджетної системи і бюджетного процесу.

Постановка проблеми. Існуючий клімат бюджетної нестабільності, неврегульованість питань прогнозування й планування показників місцевих бюджетів, не розробленість ефективного механізму перерозподілу доходів та видатків між рівнями бюджетної системи – це фактори, які містять загрозу виникнення соціально-економічних конфліктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток теорії та методології бюджетного процесу здійснили такі вчені-економісти: В. Андрущенко, Н. Бак, Г. Возняк, М. Карлін, М. Коваленко, В. Кравченко, М. Лучко, М. Мироненко, В. Опарін, В. Парето, Ю. Пасічник, О. Сунцова, С. Юрій та інші.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. У працях зазначених учених практично не знайшли відображення питання узагальнення методологічних детермінантів дослідження бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації.

Постановка завдання. Стаття покликана структурувати теоретико-методологічні засади організації бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації.

Вклад основного матеріалу. У статті сформувано гіпотезу теоретико-методологічного забезпечення бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації, яка базується на принципах цілеспрямованості, системності й взаємоузгодженості та реалізується через закономірності перерозподілу владних компетенцій і повноважень у фінансовій сфері. Обґрунтовані детермінанти організації бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації.

Висновки. Запропоновано та схематично представлено гіпотезу дослідження, яка реалізується через закономірності та базисні положення.

Ключові слова: бюджетний процес; місцеві бюджети; фінансова децентралізація; детермінанти.

DOI: 10.25140/2410-9576-2019-2(18)-139-146

Urgency of the research. Systemic changes in Ukraine regarding the establishment of democratic foundations and the development of market conditions of economic conditions necessitate the reform of the budget system and the budget process.

Target setting. The current climate of budgetary instability, the unresolved issues of forecasting and planning of local budget indicators, the lack of an effective mechanism for redistributing revenues and expenditures between levels of the budgetary system are factors that threaten the emergence of socio-economic conflicts.

Actual scientific researches and issues analysis. Significant contribution to the development of the theory and methodology of the budget process was made by such economists as V. Andrushchenko, N. Bak, G. Voznyak, M. Karlin, M. Kovalenko, V. Kravchenko, M. Luchko, M. Mironenko, V. Oparin, V. Pareto, Y. Pasichnyk, O. Suntsova, S. Yuri, etc.

Uninvestigated parts of general matters defining. The writings of these scientists practically did not reflect the question of generalization of methodological determinants of the study of the budget process at the local level in terms of financial decentralization.

The research objective. The article aims to structure the theoretical and methodological foundations of organizing the budget process at the local level in the context of financial decentralization.

The statement of basic materials. The hypothesis of theoretical and methodological provision of the budget process at the local level in terms of financial decentralization is formed in the article, which is based on the principles of purposefulness, systematic and mutually consistent, and is realized through the regularities of redistribution of power competencies and powers in the financial sphere. The determinants of organization of the budget process at the local level in terms of financial decentralization are substantiated.

Conclusions. The hypothesis of the study is realized and presented schematically, which is realized through regularities and basic provisions that correspond to each of the components of the proposed hypothesis.

Keywords: budget process; local budgets; financial decentralization; determinants

Актуальність теми дослідження. Забезпечення ефективного та повноцінного здійснення курсу реформ, спрямованих на децентралізацію державної влади в фінансовій сфері, а також на створення реальних передумов досягнення фінансової автономії місцевої влади та розширення фіскального простору самоврядування, в сукупності являє собою надзвичайно складний за змістом та розмаїтий за аспектами реалізації процес, який до того ж тісно пов'язаний із широким колом проявів неоднорідних суспільно значущих проблем суспільного розвитку, державотворення, регіонального та галузевого управління та ін. Отже, неодмінною вимогою

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

щодо успішного здійснення даного процесу в сучасному контексті активізації структурно-інноваційних трансформацій національної економіки стає обґрунтування комплексного та цілісного теоретико-методологічного підґрунтя фінансової децентралізації, здатного забезпечити як створення належних передумов для перерозподілу владних повноважень без втрати керованості та цілеспрямованості функціонування системи управління державними фінансами, так і визначення логічної черговості здійснення реформаторських заходів, узгодження змін у фінансовій сфері із іншими аспектами трансформації політичного та адміністративно-територіального устрою держави та ін.

Постановка проблеми. Упорядкування теоретико-методологічного забезпечення організації бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації (належного цілям суспільних реформ та адекватного реальним умовам здійснення відповідних суспільних змін) являє собою досить важливу наукову проблему, складність якої насамперед пов'язана із необхідністю виявлення ключових закономірностей розгортання зазначеного вище процесу, а також із здійсненням логічного та несуперечливого узгодження положень різних дослідницьких підходів та концепцій у сферах місцевих фінансів та бюджету, децентралізації державної влади, державного регулювання територіального розвитку, економіки публічного сектору та ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток теорії та методології бюджетного процесу здійснили такі вітчизняні й зарубіжні вчені-економісти: В. Андрущенко, Н. Бак, О. Барановський, О. Василик, Г. Возняк, М. Карлін, М. Коваленко, В. Кравченко, М. Лучко, В. Мельник, М. Мироненко, В. Опарін, В. Парето, Ю. Пасічник, А. Пігу, Дж. Стігліц, О. Сунцова, С. Юрій та інші.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Незважаючи на широкий спектр напрямів дослідження особливостей організації бюджетного процесу на місцевому рівні у працях зазначених учених практично не знайшли відображення питання узагальнення методологічних детермінантів дослідження бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження теоретико-методологічних засад організації бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації.

Виклад основного матеріалу. Теоретичне підґрунтя організації бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації складається з комплексу теорій та концепцій, в рамках яких здійснюється дослідження закономірностей розгортання даного процесу в економічному, фінансовому, відтворювальному, соціальному, поведінковому та інших аспектах. Розмаїття описаних теоретичних засад розв'язання проблем та завдань забезпечення реальної фінансової автономії, самостійності місцевого самоврядування закономірно визначає складність методологічного забезпечення реалізації відповідних реформаторських заходів, насамперед – в частині виокремлення принципів, обов'язковість дотримання яких виступає стрижневим елементом узгодження й гармонізації різних за суспільною природою та економічним змістом явищ і процесів, що в комплексі складають феномен формування і розширення фіскального простору на місцевому рівні [1].

Характерна особливість упорядкування зазначеного комплексу принципів полягає у інтеграційній ролі та значенні принципу субсидіарності, навколо вимог дотримання якого відбувається об'єднання найбільш важливих і суттєвих положень (власне, принципів), що визначають спрямованість дій суб'єктів – учасників двох нерозривно пов'язаних процесів: з одного боку, перерозподілу владних повноважень (політичної та адміністративної децентралізації); з іншого – фінансової децентралізації та створення передумов для розширення фіскального простору місцевої влади та самоврядування. Таким чином, субсидіарність представляє собою найвищий принцип децентралізації, який знаходить прояв як, з одного боку, у напрямку розв'язання проблем виконання загальнодержавних функцій і вирішення місцевих питань (діяльність такого роду має здійснюватися на тому рівні й тими органами, що безпосередньо контактують із спільнотами, інтереси яких при цьому задіяні), так і в контексті упорядкування розподілу відповідного фінансово-ресурсного забезпечення (виконання функцій і робіт з надання публічних послуг має бути належним чином підкріплено надходженнями до бюджету певного рівня). Отже,

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

структуризація адміністративного, функціонального, фінансово-економічного устрою держави за дотриманням принципу субсидіарності здатне забезпечити реалізацію переваг децентралізації, насамперед через підтримку локальної автономії самоврядування, а також при розвитку мережі прямих (без посередництва або координації центральної влади) периферійних зв'язків і відносин місцевої влади із широким колом інших органів та контрагентів [2-3].

Узагальнення теоретичних підходів і систематизація методологічних положень щодо закономірностей перерозподілу владних компетенцій у фінансовій сфері на місцевому рівні, а також конкретизація методико-інструментального базису дозволили сформулювати авторську гіпотезу щодо теоретико-методологічного забезпечення (ТМЗ) бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації (Рис. 1).

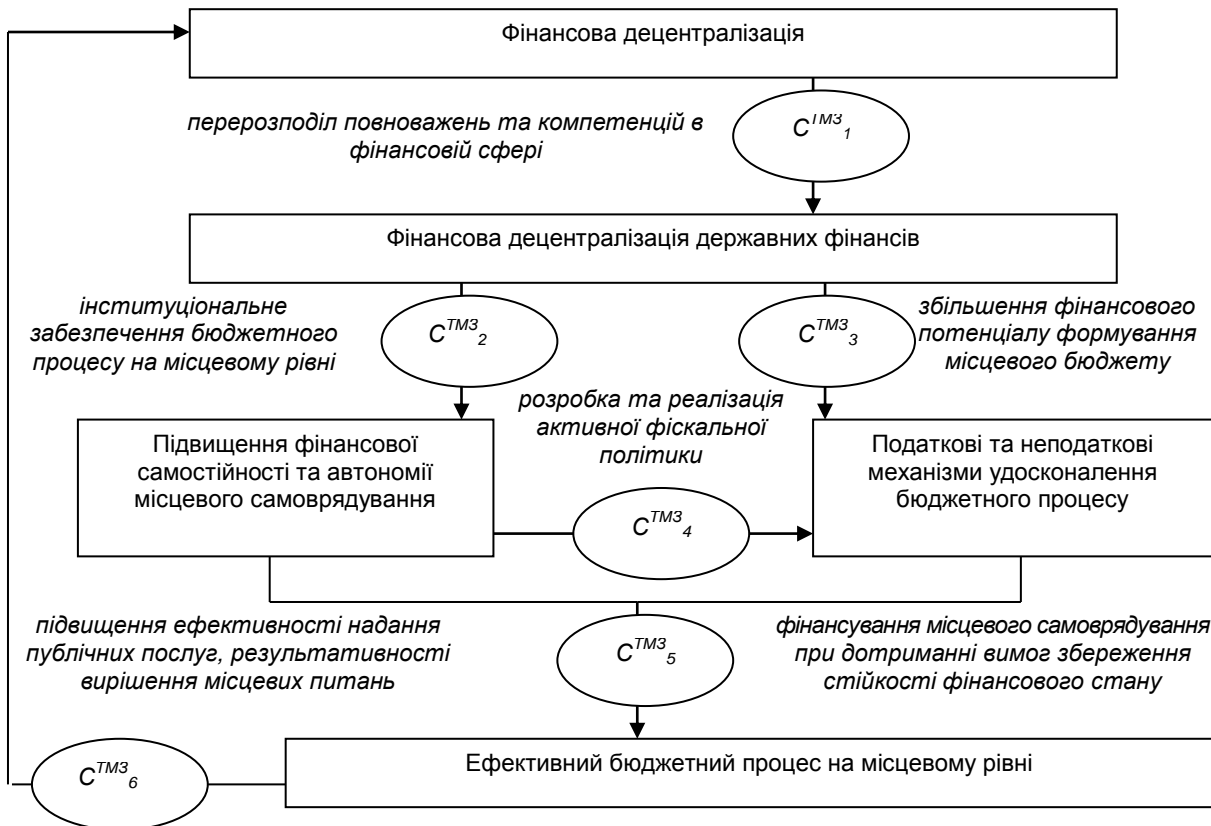

Рис. 1. Візуалізація авторської гіпотези теоретико-методологічного забезпечення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації*

*Джерело: розроблено автором

Дотримання принципів цілеспрямованості, системності та взаємоузгодженості у системі теоретико-методологічного забезпечення бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах трансформації міжбюджетних відносин дозволило визначити доміанти такої системи:

C^{TM3}_1 – критерії виокремлення адміністративно-територіальних одиниць; діалектична єдність процесів адміністративної, політичної та фінансової децентралізації; державне регулювання інституціональної конкуренції на місцевому рівні у фінансовій сфері.

C^{TM3}_2 – взаємоузгодженість інституціональних засад фінансового забезпечення та функціонального наповнення; фінансова самостійність; походження доходів на всіх рівнях формування державного бюджету.

C^{TM3}_3 – розширення фіскального простору в контексті фінансової децентралізації; удосконалення методології середньострокового бюджетного планування.

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

C^{TM3}_4 – реформування інституціонального регулювання системи місцевих податків і зборів; організаційно-фінансові форми гарантування самостійності органів місцевого самоврядування; фіскальне регулювання використання ресурсів загального користування.

C^{TM3}_5 – використання нових форм міжбюджетних трансфертів; імплементація програмно-цільового підходу до формування місцевих бюджетів; диверсифікація джерел наповнення місцевих бюджетів.

C^{TM3}_6 – оптимізація ризиків щодо розширення фіскального простору; контроль за виконанням органами місцевого самоврядування стандартів якості наданих публічних послуг.

Імплементація сформованого теоретико-методологічного забезпечення в практику забезпечення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації потребує концептуального осмислення й обґрунтування ключових положень у сфері здійснення такого процесу в рамках реалізації економічних реформ в Україні.

У свою чергу, варто підкреслити, що для забезпечення системності, цілеспрямованості та взаємоузгодженості таких реформаторських заходів в умовах фінансової децентралізації необхідно розширювати відповідне концептуальне підґрунтя, яке пропонується проводити в рамках сформованого теоретико-методологічного базису шляхом імплементації таких положень, представлених відповідно до елементів запропонованої авторської гіпотези (Табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика концептуального наповнення елементів теоретико-методологічного забезпечення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації

Елемент ТМЗ	Детермінанти ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні
C^{TM3}_1	Діалектична єдність адміністративної, політичної і фінансової децентралізації
	Індикатори виокремлення адміністративно-територіальних одиниць у процесі реформуванні територіального устрою держави.
	Державне регулювання інституціональної мета-конкуренції на місцевому рівні в фінансовій сфері.
C^{TM3}_2	Фінансова автономія і фінансова самостійність місцевого самоврядування
	Значимість територіального походження доходів державного бюджету на всіх рівнях його формування.
	Інституціональна єдність функціонального наповнення і фінансового забезпечення діяльності органів місцевої влади
C^{TM3}_3	Цільове спрямування розширення джерел надходження до місцевого бюджету в контексті фінансової децентралізації
	Визначальні детермінанти щодо формування і розширення фіскального простору місцевої влади
	Комплексність підходу щодо диверсифікації ресурсного забезпечення місцевого бюджету
	Впровадження ідеології і методології довгострокового бюджетного планування
C^{TM3}_4	Фінансові і організаційні форми реалізації гарантій для самостійності органів місцевого самоврядування
	Ефективне інституціональне реформування системи місцевих податків та зборів
	Фіскальне регулювання використання ресурсів загального користування
C^{TM3}_5	Використання інструментарію програмно-цільового підходу щодо формування місцевого бюджету
	Впровадження нових форм міжбюджетних трансфертів
	Використання диверсифікованих джерел наповнення дохідної частини місцевих бюджетів
C^{TM3}_6	Контроль та моніторинг за виконанням органами місцевого самоврядування стандартів у сфері якості наданих публічних послуг
	Оптимізація фінансових ризиків ресурсного забезпечення місцевих бюджетів у контексті децентралізації

Децентралізація політико-адміністративного і територіально-господарського устрою в Україні, а також перерозподіл повноважень у фінансовій сфері представляють собою складові

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

комплексного процесу щодо змістовного наповнення прав у сфері місцевого самоврядування територіальних громад відповідним економічним й управлінським змістом. У свою чергу зв'язки між відповідними складовими децентралізації перебувають у нерозривному взаємозв'язку.

Забезпечення ефективності організації бюджетного процесу на місцевому рівні неможливе без налагодження механізму просторової організації влади, що насамперед пов'язано з реформуванням встановленого адміністративно-територіального устрою. Саме тому доцільною є реалізація підходу щодо конкретизації відповідних адміністративно-територіальних одиниць (а саме: села, міста, райони у містах, райони, регіони) використовуючи такі критерії віднесення до певних категорій громади (міська або сільська): характер місця проживання; чисельність населення; вид діяльності населення; благоустрій, рівень розвинутої соціальної інфраструктури; фактичний стан та прогнозні оцінки податкового потенціалу місцевості.

В контексті реалізації політично-адміністративної, фінансової децентралізації між відповідними територіальними громадами, які представлені в особах органів місцевого самоврядування, може виникати і розвиватись інституціональна мета-конкуренція, яка може знаходити прояв у так званому змагальному внесенні змін у встановлені інституціональні рамки (розширення повноважень й компетенцій органів місцевого самоврядування) здійснення різних видів діяльності, які локалізовані в межах відповідної території [4].

Фінансова автономія і фінансова самостійність органів місцевого самоврядування стають в фінансовій сфері формою прямої та опосередкованої (шляхом зростання можливостей надання якісних послуг і вирішення місцевих питань на фінансовій базі, яка склалась у процесі децентралізації) реалізації інтересів населення відповідної громади. Рамки фінансової автономії і фінансової самостійності, у свою чергу, визначаються потребами належного їх ресурсного забезпечення у напрямку забезпечення й захисту інтересів населення.

Диверсифікованість джерел надходжень до місцевих бюджетів має відповідне територіальне походження. Податкові надходження (доходи фізичних і юридичних осіб, які зареєстровані або ж проживають на відповідній території), неподаткові надходження є зазвичай результатом діяльності органів місцевого самоврядування конкретної адміністративно-територіальної одиниці. Саме тому доцільним вважається поділ всього обсягу доходів бюджету на доходи місцевих бюджетів не враховуючи міжбюджетні трансферти та доходи державного бюджету, які отримані в певній адміністративній одиниці [5].

Орієнтація на ефективну реалізацію вимог принципу субсидіарності в мовах фінансової децентралізації дозволяє забезпечити ефективну інтеграцію політико-адміністративних й фінансово-економічних цілей органів влади на всіх рівнях державного управління шляхом упорядкування на даній основі ієрархічно сформованого комплексу загальних функцій держави і місцевих питань. Саме таке упорядкування розглядає необхідність встановлення співвідношення оцінок релевантності таких функцій і завдань для підвищення якості життя населення, комплексної підтримки національної безпеки, зміцнення рівня конкурентоспроможності держави і виконання інших завдань соціально-економічного розвитку, що, насамперед, має визначати не лише розподіл функціональних повноважень і компетенцій між відповідними рівнями реалізації встановлених повноважень, а й атрибутизацію фінансового забезпечення реалізації таких функцій.

Диверсифікація джерел надходження до місцевих бюджетів насамперед представляє собою управлінський за своїм змістом процес надання відповідною територіальною громадою, переважно опосередкованого регулятивного впливу (через використання фінансових і податкових важелів, а також шляхом внесення змін в інституціональні режими сприяння соціально-економічної активності).

Виокремлення детермінант формування і розширення фінансових можливостей місцевих бюджетів для подальшого визначення відповідних пріоритетів децентралізації, яка орієнтована на зміцнення фінансової бази територій, має реалізуватись на основі використання селективного ситуаційного підходу, який враховує диференційований характер вимог у сфері забезпечення фінансової самостійності і автономії носіїв волі відповідної територіальної громади на місцевому рівні [6].

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Розробка і реалізація політики ефективності бюджетного процесу при проведенні фінансової децентралізації повинні насамперед ґрунтуватися на комплексному підході, який враховує наступне: закономірності розкриття взаємозв'язку між базовими детермінантами досліджуваного процесу; взаємозалежність складових фіскального простору, а саме податковий потенціал (загальна характеристика граничних можливостей і спроможності сукупності економічних процесів й господарських відносин у процесі генерації фінансових результатів діяльності, які представляють собою базу для формування необхідних податкових надходжень до місцевого бюджету), бюджетний потенціал (представлення здатності місцевого самоврядування до залучення з додаткових (неподаткових) джерел фінансування заходів у сфері вирішення завдань і досягнення цілей розвитку відповідної території), бюджетна ємність.

Довгостроковий характер дій щодо диверсифікації фінансування місцевих бюджетів, і може визначатись перманентним характером (при цьому варто враховувати, що часові обмеження такого розширення виходять за межі термінів реалізації відповідних заходів у сфері фінансової децентралізації), обумовлює важливість та необхідність збільшення горизонтів планового процесу шляхом впровадження в практику системи управління місцевими фінансами механізму довгострокового бюджетного планування.

Реалізація гарантій самостійності органів місцевого самоврядування зазвичай залежить від збалансованості механізму розподілу (між державним і місцевими бюджетами) фінансового забезпечення для виконання власних і делегованих державою функцій шляхом виокремлення і закріплення на місцевому рівні різних джерел бюджетних надходжень, адміністрування яких залежить від дій і заходів, які знаходяться у компетенції місцевої влади та потенціал зростання яких (як результат цілеспрямованого впливу органів місцевого самоврядування в напрямку фінансового забезпечення) дозволяє сформувати дієве мотиваційне підґрунтя для сприяння активізації такого впливу.

Інституціональне реформування системи місцевих податків та зборів в умовах проведення фінансової децентралізації доцільно розглядати в контексті становлення моделі місцевого оподаткування, яка передбачає розширення повноважень органів місцевої влади щодо запровадження певного переліку місцевих податків та зборів, а також визначення ставок оподаткування у відповідності до закріплених законодавством податкових граничних меж. Важливою передумовою для результативності виконання таких повноважень є нормативне (на рівні держави) упорядкування вимог до таких податків та зборів й формалізація для них необхідних процедур запровадження й адміністрування [7].

Упорядкування органами місцевого самоврядування норм та правил реалізації економічної активності на певній території, а також фінансових аспектів регулювання господарських відносин насамперед повинно узгоджуватись із соціально-екологічними, інфраструктурними й іншими аспектами забезпечення резильєнтності та розвитку відповідних територій. У даному контексті структурна побудова і ресурсне забезпечення системи місцевих податків і зборів повинно враховувати економічні й інші параметри ресурсів відповідних територій, які залучаються стейкхолдерами до господарського обороту і результати використання яких представляють собою базу для збору податків і виплати зборів.

Реалізація реформ, орієнтованих на децентралізацію бюджетної системи і посилення змістовного наповнення фінансової автономізації органів місцевого самоврядування, передбачає значне розширення використання в бюджетному процесі дієвого інструментарію програмно-цільового підходу. Основними перевагами використання такого підходу на місцевому рівні є: безпосередня концентрація на результатах використання коштів місцевих бюджетів, прозорість і транспарентність бюджетного процесу, орієнтація на плідну інтеграцію просторових і часових аспектів щодо розгортання соціально-економічних процесів, ефективність управлінської відповідальності відповідних виконавців шляхом розширення можливостей для децентралізації управління і делегування повноважень, здатність гнучкого реагування на різні зміни умов виконання місцевого бюджету на основі удосконалення бюджетного процесу.

Впровадження нових форм міжбюджетних трансфертів (наприклад освітньої, медичної субвенцій тощо) повинно орієнтуватись на формування прозорих процедур щодо надання

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

фінансових ресурсів необхідних для ефективного виконання делегованих органам місцевої влади повноважень. Сприяння використанню в Україні різних цільових форм міжбюджетних трансфертів визначає особливі вимоги для їх реалізації, враховуючи такі характеристики: чіткість визначених умов щодо формування обсягу вертикальних цільових трансфертів; прозорість розподілу, який передбачає зрозумілу та обґрунтовану систему визначених норм й нормативів для реалізації відповідних суспільних послуг їх одержувачами.

Ефективна реалізація функцій органами місцевої влади у сфері формування належних умов для соціально-економічного розвитку своєї території потребує визначення стабільних та реальних джерел власних доходів місцевих бюджетів, сформованих не лише з традиційних податкових надходжень і міжбюджетних трансфертів, а й з різних альтернативних джерел наповнення місцевих бюджетів (наприклад, випуск облігацій, банківського кредитування, різних видів запозичень на зразок проектних позик тощо).

Удосконалення методичного забезпечення організації бюджетного процесу в умовах фінансової децентралізації процесу, яке передбачає не лише збільшення фінансового забезпечення, а й збільшення результативності виконання органами місцевої влади делегованих державою їм функцій і вирішення місцевих питань. Забезпечення відповідальності органів місцевої влади та обґрунтованості і цільової орієнтації у процесі використанні отриманих додаткових надходжень до місцевого бюджету необхідно здійснювати шляхом проведення контролю і моніторингу задоволення вимог щодо виконання встановлених стандартів якості необхідних публічних послуг.

Обов'язковою передумовою для забезпечення оптимізації бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації є важливою для широкого кола вимог і обмежень у сфері збереження стійкості фінансового стану територій та держави загалом. У свою чергу, удосконалення бюджетного процесу на місцевому рівні може супроводжуватися також збільшенням фінансових ризиків, які пов'язані із перерозподілом відповідних владних повноважень, негативним впливом на територіальний розвиток різного роду загроз ендегенного та екзогенного походження, дія яких може посилюватись, як результат збереження моделі екстенсивного типу формування місцевого бюджету.

Висновки. У рамках теоретико-методологічного підходу до вирішення проблем забезпечення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах трансформації міжбюджетних відносин запропоновано та схематично представлено гіпотезу зазначеної наукової роботи, яка реалізується через закономірності (перерозподіл владних компетенцій і повноважень у фінансовій сфері; інституціональне забезпечення бюджетного процесу; збільшення фінансового потенціалу; активність фіскальної політики та стійкість фінансового стану) та базисні положення, які відповідають кожній із складових запропонованої гіпотези. Розробка та застосування запропонованої гіпотези дозволила розв'язати концептуальні, методологічні і прикладні завдання у площині раціоналізації процесу забезпечення бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах трансформації міжбюджетних відносин задля стабільності фінансової системи України.

Література

1. Возняк, Г. Фінансова децентралізація та стале ендегенне зростання регіонів: формалізація напрямів впливу / Г. Возняк // Світ фінансів. - 2019. - № 2 (59). - С. 49–59.
2. Фінанси регіону : навчальний посібник / М. А. Коваленко [та ін.]. - Херсон : Олді-плюс, 2011. - 312 с.
3. Мироненко, М. Ю. Джерела формування фінансових ресурсів регіону / М. Ю. Мироненко, О. В. Гайдей // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. - 2018. - № 4. - С. 52-58
4. Об'єднання громад. Децентралізація влади [Електронний ресурс]. - URL: <http://decentralization.gov.ua/region>.
5. Фінансова децентралізація: експерти розповіли про результати. [Електронний ресурс]. - URL : <https://decentralization.gov.ua/news/10670>.
6. Лучко, М. Децентралізація: окремі питання методики

References

1. Vozniak, H. (2019). Finansova detsentralizatsiia ta stale endohenne zrostannia rehioniv: formalizatsiia napriamiv vplyvu [Financial decentralization and steel endogenous growth: formalization of direct energy]. *Svit finansiv – World of finance*, 2(59), 49-59 [in Ukrainian].
2. Kovalenko, M. A., Matsiievych, T. O., Polevyk, H. M., Radvanska, N. V. (2011) *Finansy rehionu. [Finance of a region]*. Kherson: Oldi-plus [in Ukrainian].
3. Myronenko, M. Yu., Haidei, O. V. (2018). Dzherela formuvannia finansovykh resursiv rehionu [Sources of formation of financial resources of the region]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli – Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade. A series of "Economic Sciences"*,

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

аналізу ефективності управління коштами місцевих бюджетів / М. Лучко // Галицький економічний вісник. - 2018. - № 2. - С. 121-128.

7. Юрій, С. М. Теоретичні питання інформаційної модернізації казначейського обслуговування бюджетів / С. М. Юрій // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2019. - Вип. 1. - С. 196-204.

4 (89), 52-58 [in Ukrainian].

4. Obiednannia hromad. Detsentralizatsiia vlady [Uniting communities. Decentralization of power]. (n.d.). *decentralization.gov.ua*. Retrieved from <http://decentralization.gov.ua/region> [in Ukrainian].

5. Finansova detsentralizatsiia: eksperty rozpovily pro rezultaty [Financial decentralization: Experts talk about results]. (n.d.). *decentralization.gov.ua*. Retrieved from <https://decentralization.gov.ua/news/10670> [in Ukrainian].

6. Luchko, M. (2018). Detsentralizatsiia: okremi pytannia metodyky analizu efektyvnosti upravlinnia koshtamy mistsevykh biudzhetyv [Decentralization: Selected Issues of Methodology for Analyzing the Effectiveness of Local Budget Management]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk – Galician economic journal*, 2 (55), 121-128 [in Ukrainian].

7. Yurii, S. M. (2019). Teoretychni pytannia informatsiinoi modernizatsii kaznacheiskoho obsluhovuvannia biudzhetyv [Theoretical Issues of Information Modernization of Treasury Budget Service]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky – Bulletin of Chernivtsi Institute of Trade and Economics*, 1, 196-204 [in Ukrainian].

Надійшла 3.05.2019

Бібліографічний опис для цитування :

Савастєєва, О. М. Детермінанти забезпечення бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації / О. М. Савастєєва // Науковий вісник Полісся. – 2019. - № 2 (18). – С. 139-146.

**Савастєєва
Оксана Миколаївна**

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова;
<https://orcid.org/0000-0002-7356-8890>;
E-mail: Savasteeva777@gmail.com;

**Savastieieva
Oksana Mykolaivna**

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor at the Department of Finance, Banking and Insurance, Odessa National I. I. Mechnikov University;
<https://orcid.org/0000-0002-7356-8890>;
E-mail: Savasteeva777@gmail.com.